

2020-08-27 12:00 CEST

Upptäck cancer tidigt med AI

Höstens första Brown Bag Lunch var planerad att hållas med Vitalis i Göteborg men blev på grund av Coronapandemin istället ett virtuellt möte. Fokus för dagens panel, som leddes av retorikexperten Sofia Kacim, var den oroväckande utvecklingen med kraftigt sjunkande antal diagnostiserade cancerpatienter i pandemins spår.

Våga besvara vården

Först ut i panelen var **Karin Liljelund**, ledamot i Lungcancerföreningen, som fick sin diagnos 2017. Hon lider av en lungcancerform som är obotlig men behandlingsbar.

”Under de år som jag jobbat i lungcancerföreningen har vi sett många människor som skulle kunna ha räddats till livet om man bara upptäckt cancer i tid i primärvården. Nu i sommar har vi förlorat två medlemmar i vår styrelse. En av dem var en 46-årig för detta elitidrottare. Hon hade besökt vårdcentralen under två och halvt års tid med diffusa symtom. Hon hade säkert varit där över 40 gånger. Svaret hon fick var att hon gått in i väggen, blivit överarbetad och rekommendationen blev psykolog. Det här var droppen för oss och vi känner att någonting måste hända –och det nu! Primärvården kan bli mycket bättre på att fånga upp patienter med diffusa symptom och därmed rädda liv,” sa Karin Liljelund och fortsatte: ”Nu vill vi att patienterna får registrera sina symptom redan när de kommer till primärvården så att dessa dokumenteras och sedan kan följas upp. Man skulle även behöva utvidga det standardiserade vårdförloppet så att man börjar registrera symptom redan vid första besöket på vårdcentralen. På så vis kommer informationen in i systemet och blir synligt i statistiken. Erfarenheter från andra länder visar att AI kan spela en viktig roll för att hjälpa sjukvårdspersonal, som kanske bara träffar en enda cancerpatient om året, att upptäcka de många olika diffusa symptom som cancer har. Det kan till exempel ta sig uttryck i trötthet, ont i axlarna och problem med andningen.”Karin Liljelund lyfte även fram betydelsen av ett program för screening och betonade behovet av att det händer något nu. Internationella studier visar att ett sådant program skulle kunna rädda många människor och minska lidandet. ”Man springer inte till vården bara för att det är kul. Vårt budskap är att vården är till för oss och att man måste våga besvara vården när man känner olika symptom. Vi behöver ta hjälp av kända personer och influencers samt sociala medier som Facebook för att nå ut med vårt budskap att söka vård. Vi till exempel nå alla de unga ickerökarna som i allt högre grad drabbas av lungcancer”.

Mycket som är bra

Oscar Grundberg, från Tema Cancer vid Karolinska Universitetssjukhuset, höll med om att tidig upptäckt är betydelsefullt.

”Men vi får inte glömma bort att det gjorts mycket som är bra med fler och bättre remisser. Vi utreder cancer på ett mer strukturerat sätt och vi rör oss sakta mot tidigare upptäckter av lungcancer. Men vi bör implementera mer screening och ta hjälp av AI för att bättre kunna tolka diffusa symptom och upptäcka lungcancer” slog han fast.

Alarmerande minskning av cancerdiagnoserna Region

Stockholmsvårdutvecklingsregionråd **Ella Bohlin** (KD) berättade om den allvarliga situation som uppstått i samband med pandemin med kraftig minskning av antalet cancerdiagnoser. Så mycket som 30-40 % färre cancerfall har diagnosticerats i maj jämfört med förra året samma tid. Hon berättade även om projektet "Goda levnadsvanor för ett friskare liv" som startats under pandemin. I projektet använder man hälsoinformatörer ute bland befolkningen i kommunerna som berättar hur viktigt det är att delta i de screeningprogram som finns och om vikten av att tidigt söka vård vid olika symptom.

Symptomdriven vård Microsofts **Mathias Ekman** lyfte fram betydelsen av symptomdriven vård: "Ska man se något positivt med Covidkrisen så är det att vi har pratat mycket om symptom. Nu tänker alla på olika sjukdomssymptom. Förhoppningsvis är behovet av en mer symptomdriven vård något man kan ta med sig i dialogen om hur vården ska kunna upptäcka cancer tidigare".

Kontinuitet mellan läkare och patient **Ellinor Nemlander**, som arbetar med att utbilda primärvårdspersonal att tidigt upptäcka cancer, poängterade kontinuitet i kontakten mellan läkare och patient som ett sätt för läkarna att få en helhetsbild av de olika symptomen. Hon sa också att detta kräver ett rimligt antal patienter per läkare.

Deltagarnas gemensamma huvudbudskap blev att fler måste fås att söka vård tidigt vid symptom. Primärvården måste å sin sida bli bättre på att känna igen de olika diffusa cancersymptomen. AI lyftes fram av deltagarna som verktyget som kan göra stor skillnad för att uppnå dessa mål.

Text: Mats Ögren Wanger

[Se också eftersnacket med vårdutvecklingsråd Ella Bohlin \(KD\) och överläkare Oscar Grundberg om tidig upptäckt av cancer via AI](#)

Om MSD

Vår vision är att leda och utveckla innovationer för ett hälsosamt Sverige idag och imorgon. Vi är här för att ha en varaktig och positiv inverkan i Sverige och göra vårt yttersta för patienter. Vi samarbetar med politiska företrädare,

myndigheter, hälso- och sjukvården, akademien, patientorganisationer och andra företag för att driva förändring och fortsätta att flytta gränserna för vad som är möjligt att åstadkomma för patienter som behöver det. Vi är agila och motståndskraftiga och vet att det kräver mod, engagemang och integritet att skapa verkligt värde för patienter. Vi vill vara en testbädd för innovation och vetenskaplig expertis, öka vår kunskap och dela med oss av den. MSD fortsätter idag arbetet i forskningens absoluta framkant för att förebygga, behandla och bota bland annat cancer, infektionssjukdomar som HIV och Ebola samt nya djursjukdomar. Vi strävar efter att vara världens främsta forskningsintensiva biomedicinska företag. Vill du veta mer om oss? Besök www.msd.se, följ oss på [Twitter](#), [LinkedIn](#), [Facebook](#), [Instagram](#) eller [YouTube](#).